

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-81/2007/8.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Holcim Hungária Cementipari Zrt.** kérelmezőnek összefonódás engedélyezése iránti kérelmére indult eljárásban, melyben további ügyfélként részt vett a **Pannonbeton Betongyártó Zrt.** – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács engedélyezi, hogy a Holcim Hungária Cementipari Zrt. irányítást szerezzen a Pannonbeton Betongyártó Kft. felett.

A határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel.

I n d o k o l á s

I.

A kérelem

- 1) A Holcim Hungária Cementipari Zrt. (a továbbiakban: Holcim Zrt.) részesedése a Pannonbeton Betongyártó Kft. (a továbbiakban: Pannonbeton Kft.) üzletrészeiből a 2007. március 30-án kötött megállapodás révén 49,5 százalékról 75 százalékra emelkedett, melyhez 2007. május 2-án benyújtott kérelmében a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélyét kérte.

- 2) A Holcim Zrt. a vizsgáló által a Tpv. 68. § (4) bekezdése alapján elrendelt hiánypótlást 2007. május 23-án teljesítette.

II.

Az összefonódás résztvevői

A Holcim-csoport

- 3) A Holcim Zrt. a Holcim Ltd. által irányított vállalkozás-csoport (a továbbiakban: Holcim-csoport) tagja. A Holcim-csoport a világ egészére kiterjedően, több mint 70 országban van jelen a cement- és betontermelés, valamint kavics- és homok kitermelés területén.
- 4) A Holcim-csoportoz tartozó magyarországi vállalkozások főbb tevékenységei az alábbiak:
- cementgyártás;
 - előkevert beton gyártás;
 - homok, zúzott kő és kavicsstermelés;
 - mészgyártás és az ahhoz kapcsolódó építőanyag-gyártás;
 - alternatív tüzelőanyagoknak elsősorban saját üzemek részére való előkészítése és forgalmazása;
 - betontechnológiai szaktanácsadás, technológiai tervezés és laboratóriumi elemzés; és
 - környezetvédelmi szaktanácsadás.
- 5) A Holcim-csoport magyarországi tagjainak 2006. évi nettó árbevétele, valamint külföldön honos tagjainak a Magyar Köztársaság területén 2006. évben elért nettó árbevétele – a vállalkozás-csoporton belüli forgalom nélkül – együttesen 32,9 milliárd forint volt.
- 6) A Holcim-csoport valamely tagja másik vállalkozással közösen négy magyarországi vállalkozás felett rendelkezik irányítási joggal, melyek 2006. évben együttesen 3,3 milliárd forint nettó árbevételt értek el, túlnyomó részben előkevert beton és építési betontermékek értékesítéséből.

A Pannonbeton Kft.

- 7) A Pannonbeton Kft. meghatározó tevékenysége az előkevert beton gyártás, 2006. évi nettó árbevétele – a Holcim-csoport tagjai részére történt értékesítés nélkül – 2,2 milliárd forint volt.
- 8) A Pannonbeton Kft. más vállalkozással közösen két vállalkozás felett rendelkezik irányítási joggal, melyek 2006. évben együttesen 0,9 milliárd forint nettó árbevétel érték el, döntő részben előkevert beton értékesítéséből.

III.

Az érintett vállalkozások piaci helyzete az előkevert beton termelés területén

- 9) Az előkevert beton olyan üzemi előkeverésű frissbeton, amelyet a telepített betonüzemben állítanak elő a megrendelésnek megfelelő ismérvek szerint és speciális gépjárművel szállítják a felhasználás helyére.
- 10) Az előkevert betonnak nincs helyettesítő terméke, korlátozott mértékben azonban helyettesíthető lehet más termékekkel különösen lakás, iroda és raktározás céljára szolgáló építmények esetében az alábbiak szerint.
 - a) A téglá kedvező hőszigetelési tulajdonságainál fogva és kellemesebb esztétikai megjelenése révén helyettesítheti a betont. A téglának a betonnal szembeni hátránya, hogy csak falazásra használható, fajlagosan drágább és körülményesebb a megmunkálása.
 - b) A betont adott esetben gyorsan összeilleszthető könnyűszerkezetű építőelemekkel is lehet helyettesíteni. Az ilyen módon felépült faházak akkor helyettesíthetik a betonépületet, ha az építkezés időigénye és költsége jelentős, az épület szilárdsága viszont kevésbé fontos szempont.
 - c) Kisebb épületek egyes részein (pl. a födémszerkezetnél) az előkevert betont előre gyártott betonelemekkel is lehet helyettesíteni.
- 11) Az előkevert beton – tekintettel arra, hogy igen hamar megköt és az áru értékéhez képest fajlagosan magas a szállítási költsége – csak bizonyos körülhatárolt távolságon belül szállítható, speciális eszközökkel (ún. mixerkocsival vagy billenős gépjárművel). A kiszállítás átlagos és maximális távolsága helyspecifikus: függ a közlekedési

körülményektől (autópálya, országút, városi út, utca) és a domborzattól (síkság, hegyvidék). A tipikus (átlagos) távolság 10-30 km. A maximális ésszerű távolság: 40-50 km (pl. speciális projektek, nagyobb kapacitású betonüzemmel el nem látott terület esetén).

- 12) Az előkevert beton előállításával az országos hálózattal rendelkező nagy vállalkozások mellett kis üzemek is foglalkoznak. Az országos hálózattal rendelkező szervezetek kialakították saját termelési, értékesítési, minőségbiztosítási rendszerüket, amely az ipari fogyasztók transzportbeton igényének kielégítését lehetővé teszi, míg a kis üzemek elsődlegesen a lakossági igények kielégítésében vesznek részt. Országos hálózattal rendelkeznek az alábbi vállalkozások:
- a) Danubiusbeton Kft. – a mexikói központú Cemex SA leányvállalata. A Cemex csoport több mint ötven országban van jelen.
 - b) TBG Hungária-Beton Kft – a Heidelberg- és Schwenk-csoport közvetetten alapított közös vállalkozása. Az előbbi csoport hozzávetőlegesen 41.000 munkavállalót foglalkoztat világszerte 50 országban.
 - c) A Strabag Frissbeton Kft. a német-osztrák Strabag építőipari vállalkozás irányítása alatt áll. A Strabag csoport több mint 500 telephelyen hozzávetőlegesen 40.000 munkavállalót foglalkoztat világszerte.
 - d) Jelentős nemzetközi háttérrel rendelkező piaci szereplők továbbá az osztrák Wopfinger Baustoffindustrie GmbH irányítása alatt álló Wopfinger Készbeton Kft. és az újonnan piacra lépett ugyancsak osztrák Asamer & Hufnagl-csoport.
- 13) A Pannonbeton Kft-hez kapcsolódó betonkeverő üzemek 11) pont szerinti földrajzi körzetének előkevert beton forgalmából az összefonódásban részt vevő vállalkozás-csoportok a Táblázat szerinti mértékben részesedtek.

Táblázat

A Holcim-csoport és a Pannonbeton részesedése az előkevert beton forgalomból

%-ban !

Megnevezés	Holcim-csoport	Pannonbeton Kft.	Együtt
Pest megye és Budapest	19,1	0,9	20,0
Győr és környéke	17,3	4,0	21,3
Pécs és környéke	2,0	1,0	3,0
Szombathely és környéke	4,8	34,6	39,4

Megjegyzés: A más vállalkozásokkal közösen irányított vállalkozások forgalmával együtt.

- 14) A 12. a-c) pontban említett országos hálózattal rendelkező vállalkozások a Táblázat szerinti mind a négy földrajzi körzetben jelen vannak, jellemzően minimálisan 10-20 százalék közötti forgalmi részesedéssel. Szombathely és környéke esetében egy

további vállalkozás-csoportnak (Lasselsberger) is 10-20 százalék közötti a részesedése.

- 15) Az előkevert beton gyártásához és forgalmazásához szükséges fix berendezés gazdaságos felállításának és üzembe helyezésének a költsége és ideje (a szükséges engedélyezési eljárásokkal együtt) – a beruházás igényességétől, a gazdasági háttértől és a hosszú távú stratégiai lehetőségektől függően – néhány tízmillió forinttól néhány százmillió forintig terjedhet, és hozzávetőlegesen 6 hónap és 2 év közé tehető. Továbbá, ún. mobil keverők is üzembe helyezhetők egy adott építési telephelyen (pl. egy 10 ezer m³-nél tipikusan nagyobb betonigényű projekt esetében), amire az utóbbi években több példa is volt.

IV.

Az engedélykérési kötelezettség

- 16) A Pannonbeton Kft. üzletrészei többségének a Holcim Zrt. általi megszerzése a Tpv. 23. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdés a) pontja alapján vállalkozások összefonódásának minősül.
- 17) Az összefonódással érintett vállalkozás-csoportok (a Tpv. 26. § alapján a Holcim-csoport, illetve a Pannonbeton Kft.) 2006. évi – a Tpv. 27. § (1) és (2) bekezdés szerint számított – nettó árbevétele, valamint a valamelyikük és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások nettó árbevételének a Tpv. 27. § (5) bekezdés szerinti hányada együttesen $(32,9+3,3/2+2,2+0,9/2=37,2)$ milliárd forint) meghaladta a tizenötmilliárd forintot, és ezen belül mindkettőé $(32,9+3,3/2=34,6)$, illetve $2,2+0,9/2=2,7$ milliárd forint) az ötszázmillió forintot, ezért a kérelmezett összefonódáshoz a Tpv. 24. § (1) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélye szükséges.

V.

Az engedélyezés

- 18) A Tpv. 30. § (2) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha az összefonódás nem hoz létre vagy nem erősít meg olyan

gazdasági erőfölényt, amely akadályozza a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését az érintett piacon (Tpvt. 14. §).

A versenyhatások

19) Az összefonódással érintett piac(ok)nak minősülnek mindazok, amely(ek)en az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki, melyek tekintetében a Versenytanács az összefonódás horizontális, vertikális, portfólió, és konglomerátum hatásait vizsgálja a Gazdasági Versenyhivatal elnöke és a Versenytanács elnöke által a Tpvt. 36. § (6) bekezdése alapján kiadott 1/2003. számú közleményben (a továbbiakban: Közlemény) foglaltak szerint.

19.1. Horizontális hatás akkor következik be, ha van olyan érintett piac (áru és földrajzi piac kombináció), amelynek azonos – akár eladói, akár vevői – oldalán legalább két, az összefonódásban résztvevő vállalkozás-csoport jelen van. Ekkor az összefonódás miatt csökken az egymással versenyben álló vállalkozások száma, növekszik az összefonódás révén bővülő vállalkozás-csoport piaci részesedése, miáltal egyedül vagy más vállalkozásokkal közösen gazdasági erőfölényes helyzetbe kerülhet vagy a meglévő gazdasági erőfölény erősödhet.

19.2. Vertikális hatásról akkor beszélünk, ha van olyan érintett piac, amelyen az egyik vállalkozás-csoport eladóként, a másik vállalkozás-csoport pedig vevőként van (lehet) jelen, azaz a két vállalkozás csoport a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykedik. Ebben az esetben a köztük meglévő piaci kapcsolat vállalkozáscsoporton belülivé válik. Ez megteremti az érdekeltséget arra, hogy ha a vállalkozás-csoport az egyik érintett piacon erőfölényben van, akkor ezzel a másik piacon visszaéljen, és lehetősége is nyílik versenyt korlátozó magatartások megvalósítására (például szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás, árdiszkrimináció).

19.3. A portfólió hatás az összefonódás révén létrejövő vállalkozás-csoport által gyártott (forgalmazott) áruk körének bővüléséből adódik. Ez különösen akkor járhat káros versenyhatásokkal, ha egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártói (forgalmazói) kerülnek egy vállalkozáscsoportba. Ebben az esetben ugyanis, ha az egyik vállalkozás csoport valamely áru(k) piacán magas piaci részesedéssel rendelkezik, akkor az összefonódás következtében bővülő

vállalkozáscsoport más áru(k) piacán képes lehet versenykorlátozó magatartás (pl. árukapcsolás) érvényesítésére.

19.4.Konglomerátum hatásról akkor beszélünk, ha – jóllehet külön-külön vizsgálva egyetlen érintett piacon sem jön létre vagy erősödik meg gazdasági erőfölényes helyzet – összességében számottevően javul a vállalkozás csoport vagyoni, pénzügyi illetve jövedelmi helyzete, melyek a gazdasági erőfölény meghatározó tényezői (Tpv. 22. § (2) bekezdés b. pont), és alapot adhatnak versenyt korlátozó stratégiák (pl. piacrabló ár) alkalmazására.

- 20) A Holcim-csoport és a Pannonbeton Kft. (illetve valamelyikük és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások) azonos tevékenysége az előkevert beton előállítás, melyet a Versenytanács a Tpv. 14. § (2) bekezdés szerinti elkülönült árupiacnak minősített.
- 21) A Versenytanács elkülönült földrajzi piacoknak (Tpv. 14. § (3) bekezdés) tekintette, a Táblázat szerinti földrajzi területeket, ezért a Táblázatban foglalt adatok az összefonódásban részt vevő vállalkozás-csoportok érintett piaci részesedéseinek minősülnek.
- 22) A két vállalkozás-csoport együttes részesedése Pécs és környéke kivételével eléri azt a mértéket (20 százalék), amely mellett a Közlemény szerint nem zárhatók ki nyilvánvalóan a káros horizontális hatások. A Versenytanács álláspontja szerint azonban figyelembe véve azt, hogy
 - az együttes érintett piaci részesedés Szombathely és környéke kivételével minimális mértékben lépi túl a 20 százalékos mértéket, és az utóbbi területen sem éri el a 40 százalékot;
 - az érintett piacokon több további, jelentős nemzetközi háttérű vállalkozás is jelen van, illetve a piacra lépési akadályok sem számottevőek; továbbá
 - a 10) pont szerinti korlátozott helyettesítő áruk léte is jelent bizonyos mértékű versenytaz összefonódás révén nem kerül gazdasági erőfölényes helyzetbe a Holcim-csoport.
- 23) Miután a Pannonbeton Kft. és az általa és más vállalkozás által közösen irányított vállalkozások kizárólag olyan tevékenységet végeznek, melyek piacán a Holcim-

csoport is érdemben jelen van, az összefonódás nem jár együtt vertikális és portfólió hatással sem, továbbá káros konglomerátum hatás sem volt azonosítható.

A döntés

- 24) Az előzőekben részletesen kifejtettekre tekintettel a Versenytanács a Tpvt. 77.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában a kérelmezett összefonódást – egyezően a Tpvt. 71. § szerinti vizsgálói indítvánnyal – a Tpvt. 30.§ (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint engedélyezte.

VI.

Az összefonódás engedélyezésének nyilvánvalósága

- 25) A Tpvt. 63.§ (3) bekezdésének ac) pontja szerint a versenytanácsi határozatot a kérelem beérkezésétől, illetve a hiányok pótlásától számított 45 napon belül kell meghozni, amennyiben „az engedély a 30. § (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg”, mely esetben a Tpvt. 62. § (1) bekezdése alapján az eljárási díj összege kettőmillió forint. Amennyiben az engedély megadása nem nyilvánvaló vagy a Tpvt. 30. § (1) bekezdésén alapul, akkor a határozatot a Tpvt. 63. § (3) bekezdés b) pontja alapján 120 napon belül kell meghozni, mely esetben a Tpvt. 62. § (1) bekezdése alapján – a kérelem benyújtásával egyidejűleg megfizetett kettőmillió forinton felül – további nyolcmillió forint eljárási díjat kell fizetni a határozat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül.
- 26) Arra nézve a Tpvt. nem tartalmaz rendelkezést, hogy az összefonódás mely esetben minősül olyannak, amely „a 30. § (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg”. A Tpvt. 63.§ (3) bekezdés ac) pontja szerinti (egyszerűsített) és a b) pont szerinti (teljeskörű) eljárásban elbírálható összefonódások megkülönböztetésekor a Versenytanács – a saját több éves gyakorlatát tükröző – Közleményből indul ki.
- 27) A jelen ügy szempontjából releváns horizontális hatással összefüggésben a Közlemény szerint akkor alkalmazható az egyszerűsített eljárás, ha nincs olyan érintett piac, amelyen az összefonódásban résztvevő vállalkozáscsoportok együttes részesedése meghaladja a 20 százalékot (14.ii.a. pont). A Közlemény 14.iii. pontja alapján valamely érintett piacon 20 százalékot meghaladó együttes piaci részesedés

esetén is alkalmazható azonban az egyszerűsített eljárás, ha az összefonódás következtében a piaci koncentráció növekedése ezen az érintett piacon csekély mértékű. E pont alapján akkor engedélyezhető egyszerűsített eljárásban az összefonódás, ha:

- a) az ezen az érintett piacon legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező érintett vállalkozáscsoport figyelmen kívül hagyásával az összefonódásban érintett többi vállalkozáscsoport együttes piaci részesedése ezen az érintett piacon nem haladja meg az 5 százalékot; és
- b) ezen az érintett piacon van az összefonódásban résztvevő legnagyobb vállalkozáscsoporthoz hasonló piaci részesedésű versenytárs vállalkozás; és
- c) az összefonódás a lehetséges verseny lényeges csökkenését sem eredményezheti, mert alappal feltételezhető, hogy a jelenleg alacsony piaci részesedésű vállalkozáscsoport részesedése a jövőben sem növekedhet érezhetően.

28) A Holcim-csoport, a Pannonbeton Kft., továbbá valamelyikük és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások együttes piaci részesedése ugyan több földrajzi területen is meghaladja a 20 százalékot (lásd 13. pont), ezen belül azonban nincs olyan földrajzi piac, amelyen mindkettő meghaladná az 5 százalékot, továbbá (a piacralépés lehetőségeit is mérlegelve) a 27. b) és c) pont alatti feltételek is teljesülnek a Versenytanács álláspontja szerint. Mindezekre tekintettel a Versenytanács határozatát a Tpv. 63. § (3) bekezdés ac) pontja alapján hozta meg.

29) Megjegyzi a Versenytanács, hogy kialakult gyakorlata szerint (Elvi állásfoglalások 63.2.) a Közlemény alkalmazásában az érintett vállalkozás-csoportok tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások érintett piaci részesedésének csak a Tpv. 27. § (5) bekezdése szerinti hányadát veszi figyelembe. Ennek megfelelően a Holcim-csoport valamely tagja, vagy a Pannonbeton Kft. által más vállalkozással közösen irányított vállalkozások előkevert beton forgalmának csak 50 százalékát kellett volna figyelembe venni. Erre nézve a kérelemben és a Tpv. 71. § (1) bekezdés szerinti vizsgálói jelentésben sem szerepeltek elkülönített adatok (lásd a 13. pontbani Táblázat), azok beszerzését azonban a Versenytanács nem is tartotta szükségesnek, mert a fenti forgalmak 100 százalékának számításba vétele esetében is teljesültek a Tpv. 62. § (3) bekezdés ac) pontja alkalmazásának feltételei.

VII.

Eljárási kérdések

- 30) A Tpv. 63. § (3) bekezdése ac) pontjának alkalmazásából következőleg az eljárási díj megfizetéséről nem kellett rendelkezni, mert a kérelmező a Tpv. 62. § (1) bekezdése szerinti kettőmillió forintot előzetesen leróta.
- 31) A Versenytanács határozatát – a Tpv. 73. § (2) bekezdésének alkalmazásával – tárgyaláson kívül hozta meg.
- 32) Az ügyfeleket megillető jogorvoslati jog a Tpv. 83. § (1)-(2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2007. június 14.